

9. Tilastotoimisto

Tilastoneuvottelukunta. Tilastoneuvottelukunta, jonka kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna, kokoontui kaksi kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 17.

Neuvottelukunta käsitteli mm. seuraavat asiat: hyväksyttiin tilastotoimiston esitykset kaupungin viranhaltijatilaston uudistamisesta sekä tilaston laatimisesta kaupungin viranhaltijoille ja työntekijöille myönnetyistä sairaus- ja äitiyslomista; hyväksyttiin tilastotoimiston suunnitelma v:n 1960 väestölaskennan aineiston käsittelystä; hyväksyttiin tilastotoimiston, sairaalaviraston ja lääkintöhallituksen edustajain yhteisessä neuvottelussa tekemä suullinen sopimus kaupungin sairaaloiden potilastietojen välittämisestä lääkintöhallitukselle ja puollettiin kaupunginhallitukselle tilastotoimiston tekemiä esityksiä yhden vakinaisen ja yhden tilapäisen toimistoapulaisen viran perustamisesta sekä kahden aktuaarin viran muuttamisesta yliaktuaarin viroiksi ja kahden apulaisaktuaarin viran muuttamisesta aktuaarin viroiksi. Sitä paitsi neuvottelukunta selvitteli talousarviokäsittelyä varten, kuinka oli onnistuttu arvioimaan veroöyrien lukumäärän kehittyminen ja todettiin, että tässä arvioinnissa oli päästy niin hyviin tuloksiin, ettei ollut syytä muuttaa arviointimenetelmää.

Henkilökunta. Perustettavaksi päätettyyn 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan valittiin työsopimussuhteessa palvellut toim.apul. Terttu Lindstedt.

Toimisto oli esittänyt, että rakennustilaston uudistamista sekä toimiston kirjaston aikakauskirjojen kirjoitusten asiahakemiston laatimista varten perustettaisiin 1. 1. 1960 alkaen tilapäinen toimistoapulaisen virka, mutta v:n 1960 talousarviossa ei myönnetty tätä tarkoitusta varten määrärahaa.

Apulaisaktuaarin viransijaisena toimi 1. 9. — 17. 11. välisenä aikana fil.maist. Liisa Haahti.

Vallitsevan työttömyyden johdosta sijoitettiin toimistoon työllisyystöihin kaksi toimistotyöhön pystyvää henkilöä n. 6 kk:n ajaksi. Toim.apul. Aune Ikoselle, joka oli palvellut toimistossa 35 vuotta, luovutettiin Helsinki-mitali.

Reikäkorttikoneet. Kertomusvuonna saapui aikaisemmin tilattu tarkistuslävistyskone (IBM/056), johon käytössä ollut vanhempi malli vaihdettiin. Uusi nopea lajitte-lukone (IBM/083) tilattiin toimitettavaksi v. 1960.

Julkaisutoiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisut:

Tammikuun 10 p:nä Helsingin kaupungin tilasto I. Terveysten- ja sairaanhoito. 42. 1957. Edellinen osa. IV+238 s.

- Tammikuun 15 p:nä Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 47. 1958. XII + 402 s. + kartta
- Helmikuun 14 » Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 69. 1956. Edellinen osa. III + 327 s.
- Toukokuun 15 » Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 31. 1959. XVI + 516 s. + kaav.
- » 15 » Helsingfors stads kommunalkalender. 31. 1959. XVI + 515 s. + schema
- Kesäkuun 22 » Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 36. 1958. XXIII + 570 s.
- » 25 » Helsingin asunto- ja väestölaskenta 1955. Bostads- och folkräkningen i Helsingfors 1955. III Eripainos. VIII + 61 s.
- Heinäkuun 24 » Yleinen väestölaskenta Helsingissä vuonna 1950. Allmänna folkräkningen i Helsingfors år 1950. Eripainos. II + 145 s.
- » 28 » Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 25. 1956/57. VII + 116 + 31 s.
- Elokuun 4 » Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 25. 1956/57. 123 + 31 s.
- » 31 » Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 69. 1956. Jälkimmäinen osa. III + 334 s.
- Joulukuun 3 » Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 36. 1958. XXII + 564 s.

Julkaisua »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä — Statistiska månadsuppgifter för Helsingfors» ilmestyi 12 vihkoa. Yhteinen sivumäärä oli 312 (ed. v. 288).

»Helsingin kaupungin säädöskokoelma» ja »Författningshandbok för Helsingfors stad» nimistä irtolehtijärjestelmää noudattaen toimitetuista julkaisuista ilmestyivät osastot XIV ja XV.

Henkikirjoitustietojen saanti. Tilastoneuvottelukunnan kehotuksesta toimisto ilmoitti kaupunginhallitukselle, että v:ltä 1958 ei ollut saatu tietoja henkikirjoitetun väestön jakautumisesta kortteleittain sekä että myös kaupunginosien väestöä koskevat tiedot olivat puutteellisia ja virheellisiä sekä esitti, että kaupunginhallitus ryhtyisi asian johdosta tarvittaviin toimenpiteisiin. Neuvotteluja henkikirjoittajan kanssa jatkettiin kuitenkin vielä ja päästiinkin tuloksiin sikäli, että henkikirjoittaja luovutti toimistolle aineiston, josta kyseiset tiedot oli laskettavissa.

Aikaisemmat asunto- ja väestölaskennat. Vuoden aikana ilmestyi eripainos Helsingin kaupungin tilastollisesta vuosikirjasta, mihin oli kerätty mainitussa kirjassa eri vuosina julkaistut v:n 1950 laskennan taulukot. — V:n 1955 otantäväestölaskennan yhdistelmien valmistaminen jatkui. Toimiston kuukausijulkaisussa käsiteltiin tätä laskentaa kuudessa kirjoituksessa, ja eripainoksena kuukausijulkaisusta painettiin kolmas laskentaa valaiseva nide. Liikennelaitoksessa valmistui tähän laskentaan kuuluvan liikennetiedustelun merkintä mark-sensing reikäkortteille.

Vuoden 1960 väestölaskennan valmistelut. Vuodenvaihteessa 1958/59 suoritettiin eräissä Hermannin, Pohjois-Haagan ja Paloheinän kortteleissa tai korttelin osissa koelaskenta sen seikan selvittämiseksi, miten aineiston keräys henkikirjoituksen yhteydessä tulisi onnistumaan. Laskenta koski n. 660 asuntoa ja 2 120 henkilöä.

Aineiston tarkistuksen suoritti Tilastollisen päätoimiston palkkaama toimistoapulaisten tilastotoimiston valvonnan alaisena.

Ruotsin Tilastollisen päätoimiston edustajien kanssa kävi toimisto neuvotteluja Helsingin väestönlaskenta-aineiston käsittelystä Ruotsissa elektronisessa tietojenkäsittelykoneessa.

Huoneenvuokralaskenta. Yhteistyössä Sosiaalisen tutkimustoimiston kanssa suoritti toimisto syyskuussa suppean huoneenvuokralaskennan saman menetelmän mukaan kuin edellisenä vuonna, mutta hiukan suuremman otoksen perusteella. Laskennan tuloksia käytettiin kaupungin vuokralle antamien asuinhuoneistojen vuokria määrättäessä.

Tilasto kaupungin sisäisestä henkilökuljetuksesta. Kaupunginhallituksen päätöksen johdosta laati toimisto virastojen ja laitosten pitämien autojen kanta- ja kustannuskorttien sekä ajokirjojen perusteella tilaston kaupungin oman henkilöautokannan sekä virantoimitukseen käytettyjen viranhaltijoiden omistamien autojen käytöstä ja kustannuksista.

Sairaalatilasto. Lääkintöhallitus vaati maan kaikista sairaaloista kokeilumielessä lokakuun kohdalta seikkaperäisiä tietoja hoidetuista potilaista. Koska vastaavat tiedot pääosaltaan sisältyivät niihin reikäkortteihin, jotka tilastotoimistossa lävis-tettiin jatkuvaa sairaalatilastoa varten, sovittiin lääkintöhallituksen ja sairaalaviraston kanssa, että kyseiset tiedot Helsingin kaupungin sairaaloista annettaisiin reikä-korttien jäljennöskortteina.

Oppikoulujen oppilaiden asuinkaupunginosat. V:sta 1954 lähtien toimisto oli julkaissut tilastotietoja kansakoulunoppilaiden asuinkaupunginosista luokittain, erikseen suomenkielisistä ja ruotsinkielisistä kouluista. Kiinteistöviraston asemakaava-osaston toivomuksesta kerättiin ja julkaistiin kertomusvuonna ensimmäisen kerran samanlaiset tiedot oppikouluista sekä valmistavista kouluista. Aineiston saanti kävi mahdolliseksi, kun kouluhallitus suhtautui asiaan myönteisesti ja antoi tutkimuk-selle suosituksensa.

Kulttuuritilaston kerääminen. Toimisto oli aikaisemmin useamman kerran yrittänyt saada tilastotietoja kaupungin kulttuurielämästä, mutta tietojen saanti oli ollut vaikeaa. Toimistolle saapuneen kansainvälisen tiedustelun johdosta pyydettiin kertomusvuodelta tietoja mm. teatterien ja elokuvateatterien toiminnasta, konserteista sekä taidenäyttelyistä, ja nämä tiedot, jotka tosin olivat puutteellisia, julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa. Kansainväliseen tiedusteluun viitaten toimisto teki uuden yrityksen saadakseen jatkuvasti ko. tiedot.

Tilinpäätöstilaston selventäminen. Kaupunginkanslian pyynnöstä antoi toimisto lausuntonsa tilastoneuvottelukunnan esityksestä tilinpäätöstilaston selventämiseksi siten, että tulojen ja menojen kansantaloudellinen eli laadullinen jakautuminen voitaisiin selvittää. Kaupunginhallitus päätti kuitenkin, että esitys ei antanut aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että tilastoneuvottelukuntaa kehoitettiin selvittämään, mitä kunnallistaloudellisia tilastoja kaupungin hallintoa varten on laadittava ja tekemään aikanaan kaupunginhallitukselle tästä johtuvat ehdotuksensa.

Asuutovajauksen tutkimista varten toimisto laati selvityksen ao. tilanteesta kesäkuun viimeisenä päivänä.

Vallilan puutalotutkimus. Kaupungin omistaman Vallilan puutaloalueen sanee-rauskysymyksen tultua ajankohtaiseksi ryhtyi toimisto kiinteistöviraston toivomuk-

sesta tutkimaan näiden talojen asukkaitten asumisoloja sekä heidän mahdollisuuttaan itse hankkia uudet asunnot taikka muuttaa alueelle rakennettaviin uusiin taloihin. Tutkimus ei valmistunut vuoden aikana.

Tutkimus häädettyjen olosuhteista. Sen jälkeen kun huoneenvuokralautakuntien asunnonvälitystoiminta oli lopetettu, oli kiinteistöviraston asuntoasiaintoimistoon tullut huomattava määrä häädettyjen jättämiä asuntoanomuksia. Tilastotoimisto tutki toisaalta kortistossa 30. 9. olleet tapaukset ja toisaalta ne tapaukset, joissa asianomaiset 1. 1. — 30. 9. välisenä aikana olivat saaneet asunnon. Tulosten julkaisu siirtyi seuraavaan vuoteen.

Rakennustilaston parantaminen. Tilastollisen päätoimiston toivomuksena oli ollut, että uudisrakennustilastoa täydennettäisiin siten, että siitä ilmenisivät kaikkien rakennusluvan saaneiden rakennusyritysten työvaiheet. Kun rakennustarkastustoimistolta oli saatu tarvittavat perustiedot, ryhtyi tilastotoimisto julkaisemaan tietoja seuraavista työvaiheista: käyttämättömät rakennusluvat sekä perustyö-, runkotyö- ja sisätyövaiheessa olevat talonrakennustyöt.

Liikeyrityslaskennan tietojen julkaiseminen. Tilastollisen päätoimiston v. 1953 suorittamasta liikeyrityslaskennasta oli aikaisemmin saatu ennakkotiedot, jotka oli annettu tietoja haluaville, ja joista tiedot pienteollisuudesta julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa v. 1954. Kertomusvuoden aikana valmistuivat Tilastollisessa päätoimistossa ensimmäiset tarkistettut tiedot, ja kauppa koskeva selostus julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa.

Kaupunginosien ja osa-alueitten nimet. Tilastotoimisto oli v. 1950 esittänyt, että eräille kaupunginosille annettaisiin nimet ja vahvistettaisiin alueiden rajat. Myöhemmin toimisto antoi asiassa lausuntoja ja osallistui sitä koskeviin neuvotteluihin. Kertomusvuonna asia ratkaistiin siten, että kaupunginhallitus vahvisti 53 kaupunginosalle ja 67 osa-alueelle nimet ja rajat.

Kaupungin viranhaltijoita ja työsopimussuhteessa kuukausipalkalla olevia koskeva tutkimus. Eri tahoilla oli lausuttu toivomuksia, että tutkittaisiin kaupungin viranhaltijakunnan kokoonpano. Toimisto ryhtyi tällaiseen tutkimukseen keräämällä jokaisesta viranhaltijasta ja kuukausipalkalla olevasta tiedot mm. iästä, koulutuksesta, kielitaidosta ja palvelusajasta.

Tutkimus siviilirekisteriin siirtymisestä. V. 1958 siirtyi tavallista enemmän henkilöitä seurakunnista siviilirekisteriin. Vapaa-ajattelijain yhdistyksen tarjouduttua omalla kustannuksellaan hankkimaan perusaineiston tilastotoimiston määräämällä tavalla käsiteltiin tilastotoimistossa näin kerätty aineisto. Selvitys julkaistiin toimiston kuukausijulkaisussa.

Sairaалalääkärien palkkatilasto. Kaupunginhallituksen sairaалalääkärien palkkausta tutkimaan asettaman toimikunnan toivomuksesta toimisto antoi virka-apua valmistelemalla useita taulukkoja ja yhdistelmiä toimikunnan keräämän aineiston perusteella, joka koski Helsingin ja eräitten muitten kaupunkien, kuntainliittojen ja valtion lasarettisairaaloitten sekä eräitten keskussairaaloitten lääkärien palkkoja.

Kaupungin ja vakuutusyhtiö Pohjolan välinen tapaturmavakuutus-sopimus. Revisiovirastolle toimisto ilmoitti eräistä puutteista ja epäselvyyksistä kaupungin ja vakuutusyhtiö Pohjolan välisessä tapaturmavakuutus-sopimuksessa.

Kunnallistilastollinen kokous kesällä 1960. Koska kesällä 1960 oli Suomen vuorolla pohjoismaisen tilastokonferenssin isäntämaana, ryhtyi toimisto valmisteluihin

kunnallistilastollisen kokouksen järjestämiseksi Helsingissä mainitun konferenssin yhteydessä.

Tärkeimmät lausunnot. Paitsi em. asioista antoi toimisto lausunnon kaupunginhallitukselle ammattinvalinnanohjauksen toimintakertomusajasta, rakennustarkastustoimiston kirjelmästä eräitten rakentamista koskevien tilastotietojen kokoamisesta ja yhtenäistämisestä, sosiaalivirastotalon luonnospiirustuksista sekä sosiaalivirastotaloon tulevien virastojen kassa- ja tilitoimen organisaatiosta. Kiinteistövirastolle annettiin lausunto niistä huonetiloista, jotka vapautuvat toimiston siirtyessä sosiaalivirastotaloon ja palkkalautakunnalle rva Brita Koskion eläkeanomuksesta.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Samoin kuin edellisinä vuosina annettiin kaupungin ja valtion eri virastoille sekä eräille kotimaisille ja ulkomaisille virastoille ja laitoksille sopimuksen mukaiset, säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä mm. seuraavasti: kaupunginkanslialle selvitys kaupungin työvoimasta työllisyyslain tarkistamiskomitean laatimissa ryhmissä, palkkalautakunnalle ilmoitus kaupungin työntekijäin säännöllisen työajan jakautumisesta aika- ja urakkatyöhön, väestönsuojelutoimistolle ilmoitus väestön jakautumisesta evakuointipiireittäin, Tilastolliselle päätoimistolle liikennelaitosta koskevat tiedot sekä Amsterdamin tilastotoimistolle ilmoitus moottoriajoneuvojen lukumäärästä.

Kalustonhankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 2 laskukonetta ja yksi kirjoituskone sekä kalustoa 105 385 mk:n edestä. Uudishankintojen yhteisarvo oli 370 685 mk

Kirjasto lisääntyi 830 (ed. v. 915) numeroa. Kirjallisuuden vaihtoa lukuisten kotimaisten ja ulkomaisten virastojen kanssa jatkettiin ja laajennettiin. Toimiston omien julkaisujen kotimaan jakelukortisto tarkistettiin. Yliopiston kirjaston slaavilaisen osaston välityksellä ryhdyttiin julkaisujen vaihtoon Moskovassa olevan Leninin kirjaston kanssa. Samoin ryhdyttiin julkaisujen vaihtoon US Departement of Commerce, Bureau of the Census'in kanssa.

Lähetysten lukumäärä oli 9 406 (ed. v. 8 240).

Tulot ja menot. Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 230 693 (186 159) mk. Seuraava asetelma osoittaa tilastotoimistolle myönnettyjen määrärahojen käytön:

Talousarvion momentti	Määräraha talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärä- rahat	Yhteensä määrärahoja	Menot	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
Palkkiot	40	—	40	12	+ 28
Vakinaiset virkailijat	32 015	1 102	33 117	33 117	—
Viranhaltijain sairausloma- sijaiset	400	201	601	601	—
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityökorvaukset	300	—	300	274	+ 26
Muut palkkamenot	3 710	—	3 710	3 191	+ 519
Vuokra	7 864	62	7 926	7 926	—
Valaistus	80	—	80	48	+ 32
Siivoustarvikkeet	50	—	50	36	+ 14
Painatus ja sidonta s.m.	14 500	1) 4 047	18 547	12 736	2) + 5 811
Tarverahat	4 050	—	4 050	3 649	+ 401
Yhteensä	63 009	{ 1) 1 365 1) 4 047	68 421	61 590	{ + 1 020 2) + 5 811

1) Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha. — 2) Seuraavaan vuoteen siirtyvä määräraha.